

Verdoemd

Jerôme Loubry bij Boekerij:

Toevluchtsoord
Verdoemd

JÉRÔME LOUBRY

VERDOEMD

Haïti wordt geteisterd door een reeks rituele moorden.
Het spoor leidt naar een oud weeshuis, maar
dat staat al twintig jaar leeg.

ISBN 978-90-225-9446-9
ISBN 978-94-023-1876-0 (e-book)
ISBN 978-90-528-6471-6 (audio)
NUR 305

Oorspronkelijke titel: *De Soleil et de Sang*
Vertaling: Saskia Taggenbrock
Omslagontwerp: Le Livre de Poche, bewerkt door Bürosüd
Omslagbeeld: © iStock
Zetwerk: ZetSpiegel, Best

© 2020 Calmann-Lévy
© 2022 Nederlandse vertaling Meulenhoff Boekeriej bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Loan

Wie brengt je hier,
verwaande sterveling?
Op deze gruwelijke plek
van verwoestend schuldgevoel
en gekerm,
en smart.

Orfeo ed Euridice
Opera van Christoph Willibald Gluck

Dit verhaal speelt zich deels af enkele uren
voor de aardbeving die Haïti trof op 12 januari 2010.

Bij de aardbeving kwamen meer dan
tweehonderdtachtigduizend mensen om het leven.

Een deel van dit verhaal is pure fictie.
Het andere deel is werkelijkheid, en nog altijd actueel.

Dat is het meest tragische.

Haïti, 11 januari 2010

Het huis verhief zich naar de hemel en doorbrak de rommelige horizon waar de armoedige huisjes van sintelblokken en golfplaten zich tegen aftekenden. Als het mausoleum van een heidense god, opgericht in het centrum van een dorp, trotseerde Het Gelukkige Graf de natuur en de tijd. Het schijnsel van de volle maan hulde het pand in een blauwachtige gloed, onbaatzuchtig, zoals alleen zwijgende en eeuwige medeplichtigen voor elkaar doen. De zijdeachtige strelingen van de ster wierpen schaduwen op de vlakke delen van de voorgevel. Ze glipten tussen de pilaren van de balustrades door, de booggewelven in. Ze rekten de hoeken van de dakpannen op, van de luiken, de nokbalken (die overdag toch nauwelijks opvielen), als scherpe klauwen die langzaam maar vastberaden afdaalden naar het dorre gras van de tuin.

Iets daar vandaan, bij het hek van het landgoed, was nog een schaduw zichtbaar, breekbaarder en gekwetster. De man stond vol angst naar de gedaanteverandering te kijken. In zijn rechterhand hield hij een jerrycan benzine. Hij opende aarzelend het hek en liep toen het korte, onverharde pad op. In het donker rondom hem dansten vuurvliegjes met schokkende bewegingen, plotseling van richting veranderend als insecten gevangen in een labyrint met onzichtbare muren. Hij ademde moeizaam de zware lucht in. Hij schrok op van een geluid vanaf de weg. Met een onzekere blik keek hij over de haag van vetiver om te achterhalen waar het geluid vandaan kwam. Hij zag een stuk of tien zwerfhonden zijn kant op komen, met hun tong

als een nutteloos orgaan uit de bek. Bij het naderen van Het Gelukkige Graf staken ze de weg over, ongetwijfeld ook afgeschrikt door de geheimen die er schuilgingen. Hun ribben staken gevaarlijk uit onder het vel dat ieder moment leek te kunnen scheuren, zo dun en kwetsbaar zag het eruit, en door hun schurftige vacht waren bloedेरige korsten zichtbaar. De dieren, verwilderd door hun armzalige leven, schonken nauwelijks aandacht aan zijn aanwezigheid.

De man wachtte tot hun klaaglijke gejang vervaagde en liep toen verder.

Vlak voor de stenen treden die naar de entree voerden, bleef hij staan en keek omhoog naar het gebouw in de typisch Haïtiaanse peperkoekstijl. De twee verdiepingen van hout en steen keken op hun beurt op hem neer terwijl het dak, dat nu de maan aan zijn zicht onttrok, zijn spookachtige schaduw uitstrekke en hem volledig omsluiserde. Zijn blik gleed gejaagd omhoog langs de gevel, voorbij de galerij van de eerste verdieping, en bleef toen hangen bij het bovenste raam. Dat spitsboogvormige raam, eenzaam en gebroken, vormde het enige litteken op het huis waar verder iedereen bij uit de buurt bleef. Dat raam was het begin van alle onheil.

Hier is alles begonnen, hier moet alles eindigen...

De man concentreerde zich, probeerde moed te verzamelen om door te pakken. Hij voelde dat hij door een insect in zijn nek werd geprikt en zette de jerrycan met benzine even neer. Hij krabde driftig over zijn witte huid en veegde toen zijn voorhoofd af, dat glom van het zweet en de angst.

Toen kwam de herinnering aan Méline weer boven.

Wat ze had gezegd, de laatste keer dat ze elkaar zagen, enkele dagen voordat ze naar dit verdoemde land vertrok.

‘Beloof me dat je ons nooit uit elkaar zult drijven, Orpheus...’

‘Dat beloof ik je,’ had hij geantwoord.

‘Ik had het je beloofd,’ fluisterde hij, terwijl hij naar het gebroken raam keek.

Hij liep de treden op en duwde de zware houten deur van Het Gelukkige Graf open.

Zo daalde Vincent af in de hel van verdoemden, en ging hij een lot tegemoet dat net zo fataal en onherstelbaar was als dat van de Griekse dichter, onder de blikken en het gebrul van te veel gekwelde zielen...

SIMON BÉLAGE

I

Haiti, december 2009
8.37 uur

Simon Bélage reed plankgas door de voorstad naar Pétionville. De droge, stoffige straten braakten de uitwassen van de nacht uit. Prostituees in afgedragen kleding liepen verloren en met grote passen over de stoep, hun ogen samengeknepen tegen de felle zon. Kinderen, te jong om de geur van goedkope rum uit te ademen, hingen ineengedoken tegen de muren, als onbeweeglijke hagedissen op zoek naar warmte om zich aan te laven en om te vergeten. Mannen met oude, diepzwarte gezichten, getekend door de jaren, door het geweld uit het verleden, door de doden om wie ze niet meer konden treuren omdat hun hart was opgedroogd.

De sirene die de slenteraars waarschuwde dat ze aan de kant moesten gaan, had maar weinig effect. De voetgangers bekeken de inspecteur argwanend. Een oude man spuugde in de richting van het voertuig op de grond. Hij trakteerde Simon op een brede, tandeloze glimlach toen die hem stapvoets passeerde omdat hij vaart moest minderen vanwege een bestelwagen. Groepjes kinderen scholden hem uit en lachten om hun eigen onbeschofte gedrag voordat ze stoer met hun schouders wiegend achter kleurloze huizen verdwenen.

Hij nam het hun nauwelijks kwalijk, die gastjes waren voor het merendeel aan hun lot overgeleverd. Het vuur in hun ogen was al gedoofd door de crack en de gebroken kinderdromen. De inspecteur begreep die felle haat jegens uniformen wel enigszins. Bij ve-

len stonden de gewelddadigheden van de geheime politie tijdens de dictatuur van Jean-Claude Duvalier, alias Baby Doc, nog vers in het geheugen gegrift. Deze *tontons macoutes*, leden van de militia, hadden een schrikbewind gevoerd tegen de bevolking: politie stond gelijk aan moord, verkrachting, marteling en afpersing. Ondanks de val van de president in 1986, en de grote schoonmaak binnen de politie en het leger, werd de haat en verbittering van generatie op generatie doorgegeven. Iedereen wist dat veel voormalige *tontons macoutes* door de mazen van het net waren geglipt en nu belangrijke posities innamen binnen de regering en de overheidsdiensten, vooral bij de politie.

Stukje bij beetje wist Simon zich met zijn auto een weg te banen en Pétionville te bereiken. De wegen werden gladder, de smerige, krakkemikkige hutjes maakten plaats voor koloniale huizen van steen. Er verschenen weelderige tuinen vol palmen en palissander- en orchideebomen, veilig beschut achter hoge hekken. Een soort Haïtiaans Beverly Hills, waar veel diplomaten en rijk geworden mensen van gemengd bloed zich afzonderden van de rest van de bevolking.

Hier leefden de mensen als in een beschaafd land. Hotels, een bioscoop, winkels, restaurants, banken... Een wijk die door de andere inwoners werd gezien als een onbereikbaar paradijs. Voor sommigen van hen was het al voldoende om er door de straten te lopen, alles van een afstand te bekijken en de zoete kus van het succes te proeven. Anderen wilden meer. Dan werden er, op de achterplaats van een kroegje, met koortsachtige blikken van jaloezie en verlangen, plannen gesmeed om een deel van die rijkdom te bemachtigen. Simon wist precies waar dat op uitdraaide: overval- len, ontvoeringen en het eisen van losgeld.

Vaak betaalden de families.

Soms niet.

De hoofdinspecteur kwam aan bij het adres dat hij eerder van zijn assistent had doorgekregen. Hij parkeerde achter de fourwheeldrive van Manus, waarvan de sirene nog steeds aanstond en loeiend tekeering in de kalme en nog slaperige straat. De woorden

van zijn collega, die dertig minuten daarvoor via de mobilfoon contact met hem had gezocht, speelden door zijn hoofd.

‘Chef, we hebben vanochtend een melding gehad. Uit Pétionville.’

‘Waarvan?’

‘Een dubbele moord. De huishoudster heeft de lichamen ontdekt toen ze aan het werk ging.’

‘Je gaat me toch niet vertellen...’

‘Jawel, chef, net als die van vorige week. Precies hetzelfde.’

Net als die van vorige week. Precies hetzelfde.

Een wit stel van rond de vijftig was ’s ochtends vroeg in hun slaapkamer aangetroffen, hun handen waren met een machete afgehakt.

Bij de vrouw waren de ogen doorboord met twee lange, ijzeren pinnen.

Bij de man was de tong uitgerukt en in een van zijn handpalmen gelegd, in de andere hand lag zijn afgesneden penis.

De beelden kwamen terug bij Simon. Dezelfde beelden die hem sinds die ochtend uit zijn slaap hielden, en die hem niet loslieten als de dag begon.

De zaak had de voorpagina’s van de kranten gehaald; voor heel even waren Cité Soleil, niet-gouvernementele organisaties en politici, die bij toerbeurt die plek innamen, naar de achtergrond verdreven.

‘Voodoo moord in Pétionville’, kopte de grootste krant. Onmiddellijk gonsde het door de straten van de hoofdstad. De bewoners van de omliggende wijken bleven op afstand, slikten hun verlangen naar luxe in en onderdrukten hun wens om de geplaveide straten te betreden van de in hun ogen keurige wijk. Maar wat de kranten ook beweerden, om te choqueren en wat extra exemplaren te verkopen: de Haïtianen wisten dat dit niets met voodoo te maken had. Echte voodoo hielp bij het oplossen van alledaagse problemen, om kinderen te krijgen, om een rivale ziek te maken, om ervoor te zorgen dat een vrouw verliefd op je werd... nooit om handen af te hakken en ogen te doorboren.

Simon hees zich met zijn negentig kilo moeizaam uit de auto. Hij nam zich al eeuwen voor om af te vallen en niet alleen maar vlees met saus, kidneybonen en boterhammen met *mamba* te eten. Zonder resultaat. Hij was bijna zestig en vroeg zich regelmatig af of het de moeite nog wel loonde, en vaak besloot hij verlekkerd dat het al te laat was om zich daar nog druk over te maken.

Hij stapte door de beveiligde toegangspoort van het landgoed en liep door de lange tuin die was omringd door muren met daarop scherven van gebroken flessen. De geur van bougainville verdreef een paar minuten die van een land in staat van ontbinding.

Manus stond hem op de veranda op te wachten. Het voorgeschreven, lichtbeige overhemd stak scherp af tegen zijn zwarte huid. De twee mannen werkten sinds vijf jaar samen. Simon kon zich de jonge nieuwkomer op zijn bureau nog goed herinneren. In eerste instantie had hij gedacht dat Manus te kwetsbaar en te verlegen was om de straat op te gaan. Maar na enkele dagen had de jongen laten zien dat hij zich prima wist te redden, en zijn werk bovendien leuk leek te vinden.

Simon sleepte zijn kilo's hijgend de treden op en trok een oude, katoenen zakdoek uit zijn achterzak om zijn voorhoofd af te vegen. Manus staarde naar de wolkeloze, blauwe hemel en wachtte tot hij weer op adem was gekomen. Zijn lange, scherpe jukbenen spannen de huid van zijn gezicht als twee rijpe pruimen die ieder moment konden openspatten. Het contrast tussen de twee mannen beperkte zich niet alleen tot hun uiterlijk. Simon was een makkelijke prater en kon zich soms laten meeslepen in zijn discussies, terwijl Manus eerder zuinig was met woorden. Totaal onverstoort kon hij met zijn logische redematies in één zin samenvatten waar zijn chef er vaak twintig nodig had.

Toch kende Simon zijn collega goed genoeg om te merken dat hij geschokt was door wat hij zojuist had gezien. De vingers van zijn rechterhand dansten onopvallend langs zijn dijbeen, een nerveuze tic die zijn onrust verraadde, en die de inspecteur maar heel zelden had gezien. De laatste keer was een paar dagen geleden, ook hier in Pétionville.

‘Ik neem aan dat de slachtoffers zich in de slaapkamer bevinden?’ vroeg hij, terwijl hij zijn zakdoek opborg.

‘Inderdaad, chef. Aan het voeteneinde van het bed.’

‘Dus precies zoals vorige week. Heb je een ambulance gebeld?’

‘Ja, die komt eraan. Zodra ze hun lekkende band gerepareerd hebben. Er waren vannacht rellen in Cité Soleil. De hulpdiensten werden niet al te vriendelijk ontvangen.’

‘Rellen in Cité Soleil,’ mompde Simon. ‘Het zal eens niet...’

Cité Soleil, de wijk in het noordwesten van de hoofdstad, was precies het tegenovergestelde van Pétionville. Pure armoede, volledig aan zichzelf overgeleverd, veel te overbevolkt om er zowel de mensen als hun gewelddadigheden onderdak te bieden. Rellen, bendeoorlogen, moorden die verdwenen in de statistieken en verdoezeld werden als huiselijk geweld, acties tegen de politie, politici, blauwhelmen en de Verenigde Naties. De wijk was gebouwd tijdens de dictatuur van Duvalier, als dorp voor alle arbeiders van de omliggende fabrieken. Maar al snel had de massale toestroom van mensen uit het hele land, op zoek naar werk, de maag van dit rotte monster meer dan verzadigd, waarmee Cité Soleil de treurigste sloppenwijk van de regio was geworden.

‘Oké, laten we maar gaan kijken dan.’

Toen ze de villa betraden, omhulde de koele lucht van de airconditioning de twee politiemannen als een doodskleed. Ze zagen een enorme hal in beige- en wittinten. Op verschillende strategische punten hingen schilderijen in vergulde lijsten, allemaal zichtbaar vanaf de entree. Simon merkte op dat het belangrijkste onderwerp een witte man en vrouw waren. Op de doeken poseerden ze voor een weelderig landgoed, aan de rand van een meer, in een bananenplantage of naast elkaar op een lange bruinleren bank. De twee politiemannen liepen naar het midden van de ruimte, waar de huishoudster op hen stond te wachten. Ze probeerde zich goed te houden, want naast haar stond, zwijsend en op een rijtje, de rest van het huispersoneel voor wie zij verantwoordelijk was. Maar uit haar trillende onderlip en de tranen die in haar ooghoeken glinsterden bleek dat het niet lang zou duren voor ze zou instorten bij

de gedachte dat ze weer de gevaarlijke straat op moest op zoek naar werk.

Simon bekeek de bedienden een voor een. Ze waren een jaar of vijftien, allemaal *restaveks*, jongens die voor een beetje geld door hun ouders waren verkocht om de armoede te ontvluchten. Veel van die knullen werkten in de herenhuizen en luxe buitenverblijven van Haïti. Sommige buitenlandse organisaties die zich op het eiland hadden gevestigd, maakten zich druk over het feit dat deze kinderhandel door politici werd verzwegen. Maar het werkelijke probleem was dat deze vermeende handel door de Haïtianen zelf werd gevoerd, en dat een leemte in de wetgeving deze mensenhandel mogelijk maakte, waardoor hun kritiek zinloos was en niet gehoord werd.

‘Hoe heet je?’ vroeg Simon aan de huishoudster.

‘Marie-Louise, meneer.’

‘Heb je boven niets aangeraakt, voordat je ons belde?’

‘Nee, toen mijn dienst begon heb ik hun ontbijt klaargemaakt en ben naar boven gegaan om ze te roepen. Maar ik kreeg geen antwoord, wat ongebruikelijk is. Toen heb ik de deur opengeduwd en...’

‘Alleen de deur opengeduwd, dat is alles?’

‘Ja.’

‘En de anderen?’

‘Zij beginnen na mij,’ antwoordde ze, waarbij ze haar ogen neersloeg.

‘Heb je niets gehoord vannacht?’

‘We slapen met zijn allen in het bijgebouw, aan de andere kant van het terrein.’

‘Oké. Een agent zal straks jullie verklaringen afnemen. Tot die tijd... Ik weet niet... Ga maar ijsthee voor ze maken,’ stelde Simon voor, terwijl hij zich omdraaide naar de marmeren trap waar Manus op hem stond te wachten.

De *restaveks* keken met hun onderdanige blik toe terwijl de twee mannen naar boven liepen en in de slaapkamer van hun baas en bazin verdwenen.

Een paar seconden later weergalmde het gesnik van Marie-Louise en haar verloren toekomst tegen het kille marmer van de villa.

Parijs, november 2005

‘Heb je altijd al architect willen worden?’

Het was op een donderdag, aan het eind van de middag. We hadden afgesproken in een café bij de Jardin du Luxembourg. Er sloeg een zware, ijzige regen tegen het grote raam waar we voor waren gaan zitten. Het was een gezellige loungezaak die populair was bij freelancers. Veel tafeltjes waren nog leeg, maar over een uur zou de tent vol zitten en zou het lastig zijn een gesprek te voeren. Méline bestelde koffie met melk, ‘te vroeg voor een borrel,’ zei ze, alsof ze haar keuze moest rechtvaardigen. Ik nam hetzelfde, en na de ongemakkelijke eerste stilte – die duurde tot de ober onze bestelling bracht – kwamen onze tongen los en stelde ze me die vraag.

Ik had Méline twee dagen daarvoor ontmoet, bij de opening van een kleine galerie waarvan de eigenaar een gemeenschappelijke vriend bleek te zijn. Die avond legde ze me uit dat haar naam was afgeleid van het Griekse *melitos*, wat ‘bij’ betekende. Ze vertelde dat ze een zwak voor mythologie had en vroeg of ik de mythe van Orpheus en Eurydice kende, haar favoriet.

Ik zei ja, en lepelde op wat ik wist over de Griekse dichter die naar de onderwereld afdaalde om zijn geliefde te redden. Ik was verbaasd dat ik me nog zo veel details kon herinneren: de dodelijke beet van de slang, Cerberus die door de lierspelende muzikant in slaap wordt gewiegd, Hades en Persephone die Orpheus met Eurydice laten vertrekken op voorwaarde dat hij niet achteromkijkt...

Méline keek me met haar smaragdgroene ogen aan. Ik had geen

idee of ze wist hoezeer dat me verwarde. Dat heb ik haar nooit gevraagd.

Achter ons dromden de genodigden samen rond de nieuwe eigenaar. Ze feliciteerden hem met luide stemmen en bekeken belangstellend de verschillende werken aan de muren, maar toch had ik op dat moment het gevoel dat we alleen op de wereld waren.

‘Dan zou je eens moeten luisteren naar de opera van Christoph... Shit, hoe heet hij ook alweer... Hoe dan ook, de uitvoering die gezongen wordt door Maria Callas, *J’ai perdu mon Eurydice*,’ adviseerde ze met een iets bredere glimlach en lichte blosjes van de alcohol.

‘Oké,’ zei ik, gehypnotiseerd door haar schoonheid.

Als Eurydice op Méline leek, bedacht ik toen, had die arme Orpheus zich onmogelijk níét kunnen omdraaien. Zijn strijd was hopeloos.

‘Echt? Ga je dat doen?’ vroeg ze, verrast door mijn prompte antwoord.

‘Ja, natuurlijk.’

De rest van de avond brachten we drinkend en pratend door tussen onbekenden, terwijl we eigenlijk wilden ontsnappen. Tegen middernacht ging Méline met tegenzin naar huis, waarbij ze een stevige zoen op mijn wang drukte. Voordat ze naar de metro afdaalde draaide ze zich om om een nieuwe afspraak te maken, en voegde daar zogenaamd dreigend aan toe: ‘En niet vergeten, hè! Maria Callas! *J’ai perdu mon Eurydice!*’

3

Haïti, december 2009

‘Shit,’ fluisterde de inspecteur bij de aanblik van de twee dode lichamen, die met hun rug tegen het zware, houten voeteneind van het bed op de grond zaten.

Het tapijt was doordrenkt met bloed. Een donkerrode plas lag als een schaduw rond de slachtoffers en liep door tot aan de deur. De positie van de lichamen was exact hetzelfde als die van de week daarvoor. De man links, zijn pyjamabroek rond zijn enkels, de vrouw rechts van hem. Het hoofd van de vrouw was op de deur gericht en leek hen aan te staren, de twee ijzeren pinnen op hen gericht als een soort verleniging van haar blik. Ondanks de airconditioning en de betrekkelijk verse lijken hing er al een misselijkmakende geur in de kamer.

‘Paul en Marie Devaucoux. Zesenvijftig en tweeënvijftig jaar. Een Canadees echtpaar dat rijk is geworden met de export van koffie en bananen.’ Manus las de aantekeningen in zijn boekje op. ‘Geen kinderen.’

‘Rijk, wit en dood,’ vatte Simon samen.

Hij knielde neer bij de slachtoffers, waarbij hij zorgvuldig de grens in acht nam die de plas bloed vormde. De handen van de man, met in de ene zijn tong en in de andere zijn penis, waren onder zijn stompjes neergelegd, en lagen als twee nutteloze onderdelen van een ontlede paspop naast zijn dijbenen. Uit de oogholten van zijn vrouw was bloed gestroomd dat als purperen tranen over haar wangen liep. Haar handen lagen tussen haar blote benen, de vingers wijzend naar de opening.